

Załącznik nr 1 do uchwały nr 11900/2024
Zarządu Województwa Opolskiego
z dnia 18 marca 2024 r.

Fundusze Europejskie dla opolskiego

Infrastruktura usług społecznych w województwie opolskim – dostęp i potrzeby

Dokument opracowany dla celów realizacji programu regionalnego
pn. *Fundusze Europejskie dla Opolskiego 2021-2027*

Opole, marzec 2024 r.

Fundusze Europejskie
dla Opolskiego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

OPOLSKIE

Dokument opracowany przez:
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Opolu

Referat Zarządzania i Programowania
Departament Programowania Funduszy Europejskich
Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego

dpf@opolskie.pl

www.funduszeue.opolskie.pl

  | Fundusze Europejskie dla Opolskiego

Spis treści

Wprowadzenie	4
1. Usługi społeczne dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	4
1.1 Osoby starsze i z niepełnosprawnościami	4
1.2 Rodzaje wsparcia środowiskowego dla osób starszych i z niepełnosprawnościami	6
1.3 Dostęp do usług dla osób starszych i z niepełnosprawnościami	9
2. Centra Usług Społecznych	13
3. Infrastruktura społeczna związana z procesem integracji społeczno-zawodowej..	15
3.1 Zakłady Aktywności Zawodowej.....	15
3.2 Warsztaty Terapii Zajęciowej	17
3.3 Dostęp do usług w obszarze związanym ze wsparciem procesu integracji społeczno-zawodowej.....	19
4. Rodzinna piecza zastępcza i infrastruktura służąca młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą oraz rodzinom w kryzysie	22
4.1.1 Infrastruktura służąca młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą.....	24
4.2 Placówki wsparcia dziennego	26
4.3 Interwencja kryzysowa oraz wsparcie ofiar przemocy domowej.....	27
4.4 Ośrodek Adopcyjny.....	28
4.5 Działalność usługowa Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu	30
4.6 Dostęp do usług w obszarze związanym ze wsparciem rodziny w kryzysie i systemu pieczy zastępczej.....	31
5. Usługi społeczne (w tym infrastruktura mieszkaniowa) służące wsparciu osób w kryzysie bezdomności oraz innych osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.....	34
5.1 Wsparcie osób w kryzysie bezdomności.....	34
5.2 Infrastruktura służąca osobom i rodzinom z problemem uzależnienia.....	37
5.2.1 Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Opolu.....	37
5.3 Infrastruktura mieszkaniowa dla imigrantów.....	39
Uwagi i wnioski.....	43

Wprowadzenie

Celem niniejszej analizy jest przedstawienie infrastruktury usług społecznych w województwie opolskim – dostępu do usług oraz potrzeb na terenie poszczególnych powiatów. Aktualnie usługi społeczne, obok polityki zabezpieczenia dochodu, stają się najważniejszym elementem współczesnej polityki społecznej, stanowiąc odpowiedź na nowe wyzwania społeczne związane z takimi procesami jak: zmiany demograficzne i starzenie się społeczeństwa, zmiany w strukturze rodzin, przeobrażenia rynku pracy, wzrost liczby osób o szczególnych potrzebach i z niepełnosprawnościami, migracje ludności, kryzysy indywidualne i rodzinne, a także wynikające z tych zjawisk zapotrzebowanie na nowe kompetencje społeczne i zawodowe.

W analizie wykorzystano:

- dane Głównego Urzędu Statystycznego – Bank Danych Lokalnych,
- *Ocenę zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2022 r.* oraz gminne i powiatowe oceny zasobów pomocy społecznej, sprawozdanie MRiPS-03 oraz MRiPS-06 zamieszczone w Centralnej Aplikacji Statystycznej – rządowej platformie do sporządzenia m.in. sprawozdań z realizacji zadań z zakresu pomocy i integracji społecznej przez jednostki organizacyjne pomocy społecznej,
- badania własne Obserwatorium Polityki Społecznej ROPS w Opolu ośrodków pomocy społecznej i zakładów aktywności zawodowej w woj. opolskim, przeprowadzone w sierpniu 2023 r.

1. Usługi społeczne dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami

1.1 Osoby starsze i z niepełnosprawnościami

Województwo opolskie jest jednym z „najstarszych demograficznie” regionów w Polsce. Według stanu na koniec 2022 r. w województwie opolskim udział osób w wieku poprodukcyjnym wynosił 24% i był wyższy niż średni w kraju o 1,1%. Według danych GUS z Narodowego Spisu Powszechnego¹, przeprowadzonego w 2021 r. woj. opolskie zamieszkuje prawie 125 tys. osób z niepełnosprawnościami, co w porównaniu do danych ze Spisu z 2011 r. wskazuje na wzrost o 21%. (w 2011 r. było 103 tys. osób z niepełnosprawnościami). Prawie połowa (48%) wszystkich

¹ Bank Danych Lokalnych GUS, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>

beneficjentów ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim w 2022 r. korzystała ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności. Konsekwencją tej sytuacji jest potrzeba zapewnienia opieki stale rosnącej liczbie osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Tabela 1. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym (60 lat dla kobiet i więcej oraz 65 lat dla mężczyzn i więcej) w powiatach woj. opolskiego w 2022 r. (w %)

Lp.	Powiat	Wartość wskaźnika
1	Brzeski	23,7
2	Głubczycki	25,7
3	Kędzierzyńsko-kozielski	24,8
4	Kluczborski	23,8
5	Krapkowicki	22,6
6	Miasto Opole	25,5
7	Namysłowski	23,2
8	Nyski	25,6
9	Oleski	23,6
10	Opolski	21,8
11	Prudnicki	24,1
12	Strzelecki	21,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Najwięcej osób w wieku poprodukcyjnym (tabela 1) znajduje się w powiatach: głubczyckim (25,7%), nyskim (25,6%) oraz w Mieście Opolu (25,5%). Planowane interwencje w zakresie infrastruktury społecznej dla osób niesamodzielnych powinny uwzględniać udział osób w wieku 60/65+ oraz odsetek osób z niepełnosprawnościami (tabela 2) w populacji danego regionu i wynikające z tego tytułu potrzeby.

Tabela 2. Odsetek (%) osób z niepełnosprawnościami w stosunku do liczby ludności w powiatach województwa opolskiego (dane z NSP w 2021 r.)

Lp.	Powiat	Wartość wskaźnika
1	Brzeski	15,1
2	Głubczycki	16,2
3	Kędzierzyńsko-kozielski	13,9
4	Kluczborski	13,7
5	Krapkowicki	12,1
6	Miasto Opole	11,9
7	Namysławski	14,1
8	Nyski	13,1
9	Oleski	12,8
10	Opolski	11,2
11	Prudnicki	15,7
12	Strzelecki	12,3

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego – Bank Danych Lokalnych

1.2 Rodzaje wsparcia środowiskowego dla osób starszych i z niepełnosprawnościami

Alternatywą dla opieki instytucjonalnej jest rozwój usług środowiskowych. Usługi te mogą być świadczone w różnej formie – od usług świadczonych bezpośrednio w miejscu zamieszkania osoby (np. usługi opiekuńcze), jak i w środowisku lokalnym (np. kluby seniora, dzienne domy pobytu, środowiskowe domy samopomocy).

Jednocześnie osobie potrzebującej wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (ze względu na wiek lub niepełnosprawność) można zapewnić usługi całodobowe w dotychczasowym środowisku zamieszkania poprzez tworzenie rodzinnych domów pomocy (dla 3-8 osób), jako alternatywy dla funkcjonujących obecnie domów pomocy społecznej (zlokalizowanych bardzo często poza swoją gminą lub powiatem, mających co najmniej kilkadziesiąt miejsc). Przy czym obecnie w regionie brak takich form całodobowego wsparcia środowiskowego (rodzinnych domów pomocy).

Tabela 3. Liczba miejsc w domach dziennego pobytu i wskaźnik liczby miejsc na 10 tys. ludności w woj. opolskim w 2022 r.

Lp.	Powiat	Liczba miejsc w DDP	Wartość wskaźnika
1	Brzeski	35	2,9
2	Głubczycki	207	48,1
3	Kędzierzyńsko-kozielski	505	58
4	Kluczborski	0	0
5	Krapkowicki	140	23,4
6	Miasto Opole	470	37,2
7	Namysłowski	45	10,7
8	Nyski	155	12
9	Oleski	0	0
10	Opolski	61	5,1
11	Prudnicki	20	3,9
12	Strzelecki	0	0
Razem		1 638	17,4

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie *Oceny zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2022 r.*

Najwięcej miejsc i najwyższy wskaźnik miejsc w DDP-ach jest w powiecie kędzierzyńsko-kozielskim (58 miejsc na 10 tys. ludności), natomiast w powiatach: strzeleckim, kluczborskim i oleskim brak dziennych domów pobytu.

Tabela 4. Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz wskaźnik na 10 tys. ludności w woj. opolskim w 2022 r.

Lp.	Powiat	Liczba osób objętych usługami opiekuńczymi, w tym specjalistycznymi	Wartość wskaźnika
1	Brzeski	247	28,5
2	Głubczycki	193	44,8
3	Kędzierzyńsko-kozielski	242	27,8
4	Kluczborski	218	35,3
5	Krapkowicki	314	52,4
6	Miasto Opole	424	33,5
7	Namysłowski	69	16,4
8	Nyski	701	54,1
9	Oleski	168	24,0
10	Opolski	294	24,3
11	Prudnicki	242	46,6
12	Strzelecki	283	39,5
Razem		3395	36,7

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie *Oceny zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2022 r.*

W 2022 r. najwięcej osób objętych usługami opiekuńczymi (w tym specjalistycznymi) w odniesieniu do liczby ludności miały powiaty: nyski (54,1 - tj. 54 osoby na 10 tys. ludności), krapkowicki (52,4) i prudnicki (46,6). Natomiast najmniej pomocy w formie usług opiekuńczych udzielał powiat namysłowski (16,4 osób na 10 tys. mieszkańców).

Tabela 5. Liczba uczestników środowiskowych domów samopomocy i wskaźnik na 10 tys. ludności w woj. opolskim w 2022 r.

Lp.	Powiat	Liczba uczestników ŚDS	Wartość wskaźnika
1	Brzeski	58	6,7
2	Głubczycki	60	13,9
3	Kędzierzyńsko-kozielski	52	6
4	Kluczborski	86	13,9
5	Krapkowicki	73	12,2
6	Miasto Opole	124	9,8
7	Namysłowski	35	8,3
8	Nyski	100	7,7
9	Oleski	91	14,8
10	Opolski	0	0
11	Prudnicki	60	11,6
12	Strzelecki	60	8,4
Razem		799	8,5

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie *Oceny zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2022 r.*

Jedynym powiatem w woj. opolskim bez środowiskowego domu samopomocy jest powiat opolski (a po dwa ŚDS-y występują w Mieście Opolu oraz powiatach: brzeskim, nyskim i oleskim). Powiat oleski ma też najwyższy wskaźnik liczby miejsc w stosunku do liczby mieszkańców (14,8), co oznacza, że na każde 10 tys. ludności przypada prawie 15 miejsc w tych placówkach.

Tabela 6. Wskaźnik liczby miejsc w mieszkaniach wspomaganych i treningowych dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami na 10 tys. ludności w woj. opolskim w 2022 r.

Lp.	Powiat	Wartość wskaźnika
1	Brzeski	0,8
2	Głubczycki	0,0
3	Kędzierzyńsko-kozielski	6,0
4	Kluczborski	1,0
5	Krapkowicki	1,3
6	Miasto Opole	0,8
7	Namysłowski	0,0
8	Nyski	2,8
9	Oleski	0,7
10	Opolski	0,2
11	Prudnicki	1,2
12	Strzelecki	8,4

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie *Oceny zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2022 r.*

Rozwój mieszkalnictwa wspomagane i treningowe odbywa się głównie w ramach posiadanych przez gminę zasobów komunalnych, w tym poprzez najem socjalny oraz tworzenie (także przez powiat) nowych mieszkań. Najwięcej miejsc w mieszkaniach dla osób starszych i z niepełnosprawnościami oraz najwyższy wskaźnik miejsc do liczby ludności ma powiat strzelecki (8,4, co oznacza, że na 10 tys. ludności przypada ponad 8 miejsc w takich mieszkaniach).

1.3 Dostęp do usług dla osób starszych i z niepełnosprawnościami

W celu przedstawienia dostępu do usług dla osób starszych i z niepełnosprawnościami przyjęto następujące wskaźniki:

1. Wskaźnik liczby miejsc w mieszkaniach wspomaganych i treningowych na 10 tys. ludności

- ❖ wysoki $\geq 5,0 = 10$ pkt
- ❖ $2,5 < \text{średni} < 5,0 = 5$ pkt
- ❖ niski $\leq 2,5 = 0$ pkt

1 - Wskaźnik liczby miejsc w mieszkaniach wspomaganych i treningowych na 10 tys. ludności			
Powiat	Punktacja w podziale według		
	wysoki	średni	niski
Brzeski			0
Głubczycki			0

Kędzierzyńsko-kozielski	10		
Kluczborski			0
Krapkowicki			0
Miasto Opole			0
Namysłowski			0
Nyski		5	
Oleski			0
Opolski			0
Prudnicki			0
Strzelecki	10		

2. Wskaźnik liczby miejsc w dziennych domach pobytu na 10 tys. ludności

- ❖ wysoki $\geq 20,0 = 10$ pkt
- ❖ $5,0 < \text{średni} < 20,0 = 5$ pkt
- ❖ niski $\leq 5,0 = 0$ pkt

2 - Wskaźnik liczby miejsc w dziennych domach pobytu na 10 tys. ludności			
Powiat	Punktacja w podziale według		
	wysoki	średni	niski
Brzeski			0
Głubczycki	10		
Kędzierzyńsko-kozielski	10		
Kluczborski			0
Krapkowicki	10		
Miasto Opole	10		
Namysłowski		5	
Nyski		5	
Oleski			0
Opolski		5	
Prudnicki			0
Strzelecki			0

3. Wskaźnik liczby osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych na 10 tys. ludności

- ❖ wysoki $\geq 40,0 = 10$ pkt
- ❖ $20,0 < \text{średni} < 40,0 = 5$ pkt
- ❖ niski $\leq 20,0 = 0$ pkt

3 - Wskaźnik liczby osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych na 10 tys. ludności			
Powiat	Punktacja w podziale według		
	wysoki	średni	niski
Brzeski		5	
Głubczycki	10		
Kędzierzyńsko-kozielski		5	

3 - Wskaźnik liczby osób korzystających z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych na 10 tys. ludności			
Powiat	Punktacja w podziale według		
	wysoki	średni	niski
Kluczborski		5	
Krapkowicki	10		
Miasto Opole		5	
Namysłowski			0
Nyski	10		
Oleski		5	
Opolski		5	
Prudnicki	10		
Strzelecki		5	

4. Wskaźnik liczby miejsc w Środowiskowych domach samopomocy na 10 tys. ludności

- ❖ wysoki $\geq 10,0 = 10$ pkt
- ❖ $5,0 < \text{średni} < 10,0 = 5$ pkt
- ❖ niski $\leq 5,0 = 0$ pkt

4 - Wskaźnik liczby miejsc w Środowiskowych domach samopomocy na 10 tys. ludności			
Powiat	Punktacja w podziale według		
	wysoki	średni	niski
Brzeski		5	
Głubczycki	10		
Kędzierzyńsko-kozielski		5	
Kluczborski	10		
Krapkowicki	10		
Miasto Opole		5	
Namysłowski		5	
Nyski		5	
Oleski	10		
Opolski			0
Prudnicki	10		
Strzelecki		5	

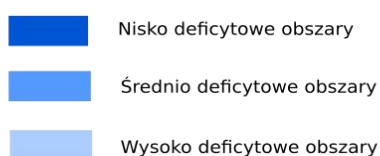
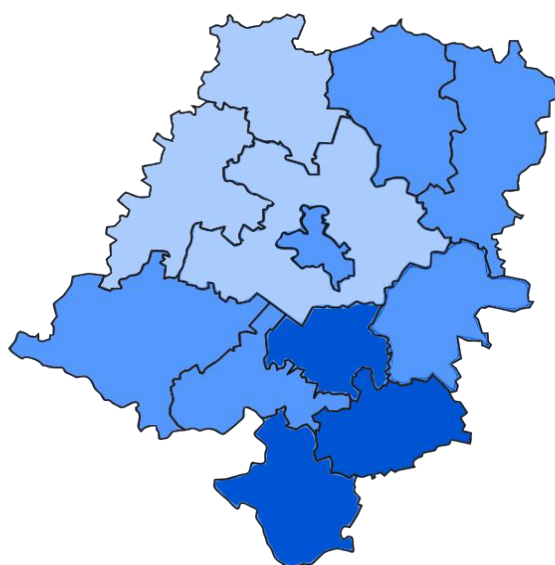
Razem wskaźniki wg przyjętych progów (wysokim, średnim, niskim) – suma punktów

Lp.	Powiaty	Wskaźniki				
		1	2	3	4	Suma
		punkty				
1	Brzeski	0	0	5	5	10
2	Głubczycki	0	10	10	10	30
3	Kędzierzyńsko-kozielski	10	10	5	5	30

Lp.	Powiaty	Wskaźniki				
		1	2	3	4	Suma
		punkty				
4	Kluczborski	0	0	5	10	15
5	Krapkowicki	0	10	10	10	30
6	Miasto Opole	0	10	5	5	20
7	Namysłowski	0	5	0	5	10
8	Nyski	5	5	10	5	25
9	Oleski	0	0	5	10	15
10	Opolski	0	5	5	0	10
11	Prudnicki	0	0	10	10	20
12	Strzelecki	10	0	5	5	20

Dostęp do usług – wg powiatów woj. opolskiego

Obszary deficytowe w dostępie do infrastruktury usług społecznych dla osób starszych i osób z niepełnosprawnościami	Powiaty
Obszary wysoko deficytowe ≤ 10	Brzeski, Namysłowski, Opolski
10 < Obszary średnio deficytowe < 30	Kluczborski, Miasto Opole, Nyski, Oleski, Prudnicki, Strzelecki
Obszary nisko deficytowe ≥ 30	Kędzierzyńsko-kozielski, Głubczycki, Krapkowicki

2. Centra Usług Społecznych

Centra Usług Społecznych są nową jednostką organizacyjną gminy, która może powstać w wyniku przekształcenia ośrodka pomocy społecznej lub zostać powołana jako odrębna jednostka w gminie, istniejąca obok OPS.

Centrum może być utworzone dla jednej gminy (i wsparciem obejmować tylko mieszkańców swojej gminy) lub może być powołane dla co najmniej dwóch gmin.

Centra Usług Społecznych są istotnymi podmiotami, mającymi na celu rozwój i koordynację usług społecznych dla mieszkańców gminy. Ich zadaniem jest integracja, rozwój i poszerzenie dostępności usług społecznych, tak by stanowiły one odpowiedź na konkretne potrzeby osób, rodzin i grup społecznych oraz ogółu mieszkańców, wykraczając tym samym poza klientów pomocy społecznej (spełniających kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania pomocy).

Obecnie w woj. opolskim funkcjonuje jedno Centrum Usług Społecznych - w Gogolinie.

Z badania ROPS w Opolu wynika, że spośród ośrodków pomocy społecznej w woj. opolskim (wg danych na sierpień 2023 r.) 24%, co stanowi 17 OPS-ów, widzi potrzebę przekształcenia w centrum usług społecznych. Są to ośrodki pomocy społecznej w następujących gminach:

- ✓ Namysłów;
- ✓ Jemielnica;
- ✓ Paczków;
- ✓ Walce;
- ✓ Biała;
- ✓ Dobrzeń Wielki;
- ✓ Nysa;
- ✓ Turawa;
- ✓ Bierawa;
- ✓ Kędzierzyn-Koźle;
- ✓ Skoroszyce;
- ✓ Otmuchów;
- ✓ Polska Cerekiew;
- ✓ Murów;
- ✓ Olesno;
- ✓ Tułowice;
- ✓ Dobrodzień.

Spośród wyżej wymienionych gmin, 10 (nazwy gmin podkreślone) posiada pracowników, którzy uczestniczyli w szkoleniach ROPS w Opolu, nabywając uprawnienia do zajmowania stanowisk w CUS, zgodnie z ustawą o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych (zatem posiadają już pracowników do realizowania usług w przyszłych CUS-ach)².

Z pozostałych 54 OPS w woj. Opolskim, tj. 42% obecnie nie widzi potrzeby przekształcenia się w CUS, ale nie wyklucza jego utworzenia w przyszłości, a 34% OPS-ów w ogóle nie widzi potrzeby utworzenia Centrum na terenie swojej gminy.

² Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o realizowaniu usług społecznych przez centrum usług społecznych

3. Infrastruktura społeczna związana z procesem integracji społeczno-zawodowej

3.1 Zakłady Aktywności Zawodowej

Zakłady Aktywności Zawodowej to instytucje działające na rzecz osób z niepełnosprawnościami, oferujące wsparcie umożliwiające im podjęcie pracy i uczestniczenie w życiu zawodowym.

Celem działalności ZAZ-ów jest zatrudnianie osób o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, u których stwierdzono autyzm, upośledzenie umysłowe lub chorobę psychiczną. ZAZ-y są także ważnym podmiotem ekonomii solidarnej w ramach obszaru ekonomii społecznej.

W woj. opolskim funkcjonuje 5 ZAZ-ów, które w 2022 r. zatrudniały 323³ osoby z niepełnosprawnościami.

Tabela 7. Zakłady Aktywności Zawodowej w województwie opolskim w 2022 r.

Lp.	Jednostka prowadząca	Adres ZAZ	Liczba zatrudnionych osób z niepełnosprawnościami
1	Fundacja Dom Rodzinnej Rehabilitacji Dzieci z Porażeniem Mózgowym	ul. Mielęckiego 4a 45-115 Opole	60
2	Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych im. Jana Pawła II	ul. Sobieskiego 5, 48-100 Głubczyce (miejsce wykonywania działalności: Lewice 25A)	58
3	Fundacja Różnosprawni	ul. Piastowska 51b 47-200 Kędzierzyn-Koźle	80
4	Stowarzyszenie Rodzin i Przyjaciół Osób z Zaburzeniami Psychicznymi "Nadzieja"	ul. Pułaskiego 5 46-200 Kluczbork	55 ⁴
5	InfirmiCare Sp. non profit	ul. Grodkowska 54 48-300 Nysa	70
Razem			323

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu

Z analizy ankiet przeprowadzonych wśród OPS-ów wynika, że 41% gmin widzi potrzebę utworzenia Zakładu Aktywności Zawodowej na terenie swojego powiatu.

³ W 2024 r. 324 osoby

⁴ W 2024 r. ZAZ zatrudnia 56 osób

Największa potrzeba utworzenia ZAZ-u występuje na terenach 2. powiatów o najwyższym odsetku osób z niepełnosprawnościami: **prudnickim (15,7%) oraz brzeskim (15,1%).**

Wśród najważniejszych potrzeb związanych z funkcjonowaniem i rozwojem ZAZ-ów wskazano:

- poprawę warunków pracy i rehabilitacji poprzez doposażenie nowych pracowni, zakup sprzętu niezbędnego w rehabilitacji, remonty lub modernizację zajmowanych pomieszczeń;
- budowanie sieci kontaktów z przedsiębiorstwami z otwartego rynku pracy, które mogą być potencjalnym miejscem pracy dla osób z niepełnosprawnościami, zatrudnionych w ZAZ;
- wsparcie rodziców osób z niepełnosprawnościami poprzez organizację warsztatów edukacyjnych w zakresie określenia celu, planu działania, metod, które mają pomóc w przejściu osoby z ZAZ na otwarty rynek pracy;
- prowadzenie kampanii edukacyjno-informacyjnej dotyczących niwelowania przeszkód w podejmowaniu pracy przez osoby z niepełnosprawnością, m.in. likwidacji barier architektonicznych, zmiany nastawienia do zatrudniania pracowników z niepełnosprawnościami, przepisów dotyczących wypłat rent socjalnych itp.;
- szkolenia dla zatrudnionych w ZAZ-ach osób z niepełnosprawnościami w zakresie m.in. poszukiwania pracy, asertywności i komunikacji interpersonalnej, umiejętności informatycznych, specjalistycznych szkoleń zawodowych itp.;
- szkolenia dla pracowników ZAZ-ów, zajmujących się obsługą administracyjną i finansową, w zakresie komunikacji interpersonalnej, pierwszej pomocy, systemu obsługi i refundacji Systemu Obsługi Dofinansowań i Refundacji PFRON (SODiR), pozyskiwania funduszy zewnętrznych, zmian prawnych i rozliczeń finansowych (w tym nowelizacji ustawy o rehabilitacji i zatrudnianiu osób z niepełnosprawnością, Funduszu Aktywności Zawodowej, rozliczenia z ZUS, dofinansowania do wynagrodzeń osób z niepełnosprawnością itp.).

Potrzeby w zakresie wsparcia już istniejących Zakładów zostały szerzej opisane w syntetycznym raporcie z przeprowadzonych wywiadów pogłębionych z dyrektorami opolskich ZAZ-ów.

Tabela 8. Wskaźnik liczby osób z niepełnosprawnościami zatrudnionych w ZAZ-ach w 2022 r. do liczby osób z niepełnosprawnościami w powiecie (w %)

Lp.	Powiat	Wskaźnik
1	Brzeski	0
2	Głubczycki	0,8
3	Kędzierzyńsko-kozielski	0,7
4	Kluczborski	0,6
5	Krapkowicki	0
6	Miasto Opole	0,4
7	Namysłowski	0
8	Nyski	0,4
9	Oleski	0
10	Opolski	0
11	Prudnicki	0
12	Strzelecki	0

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie sprawozdań z działalności ZAZ-ów

Z uwagi na liczbę zakładów aktywności zawodowej w woj. opolskim jedynie w 5 powiatach (głubczyckim, kędzierzyńsko-kozielskim, kluczborskim, nyskim i w Mieście Opolu) możliwe jest wskazanie wskaźników zatrudnienia w ZAZ, które jednocześnie wskazują, że mniej niż 1% osób z niepełnosprawnościami w powiecie, jest w nich zatrudnionych. Oznacza to, że taka forma przygotowania do aktywności zawodowej OzN jest ograniczona terytorialnie i instytucjonalnie (za mało ZAZ-ów, w tym na większości obszaru województwa).

3.2 Warsztaty Terapii Zajęciowej

Rolą warsztatów terapii zajęciowej jest aktywne wspomaganie procesu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz stwarzanie osobom z niepełnosprawnościami, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia.

W woj. opolskim funkcjonuje 17 WTZ-ów na 562 miejsca, a liczba oczekujących wynosi obecnie 79 osób. W każdym powiecie jest co najmniej jeden WTZ, przy czym w powiecie brzeskim są 3 WTZ-y (w 3. gminach), a w powiatach: oleskim, nyskim i opolskim są po 2 WTZ-y (w 2. gminach).

Tabela 9. Liczba miejsc w Warsztatach terapii zajęciowej w 2022 r.* w woj. opolskim

Lp.	Powiat	Gmina	Liczba miejsc	Liczba osób oczekujących (wg stanu na 31 października 2023 r.)
1	Brzeski	Brzeg	25	2
		Grodków	25	2
		Lewin Brzeski	25	3
2	Głubczycki	Głubczyce	20	6
3	Kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn- Koźle	40	2
4	Kluczborski	Kluczbork	30	1
5	Krapkowicki	Krapkowice	30	8
6	Miasto Opole	Opole	35	8
7	Namysłowski	Namysłów	25	8
8	Nyski	Głuchołazy	25	2
		Nysa	47	9
9	Oleski	Olesno	40	9
		Gorzów Śląski	25	2
10	Opolski	Popielów (WTZ w Starych Siołkowicach)	30	2
		Tarnów Opolski	30	8
11	Prudnicki	Prudnik	50	2
12	Strzelecki	Zawadzkie	35	5
Razem			562	79

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie informacji telefonicznych pozyskanych z WTZ-ów

*Liczba miejsc w 2023 r. była taka sama jak w 2022 r.

Z badań ankietowych ROPS w Opolu z przedstawicielami OPS-ów wynika, że 12 gmin (17%) wskazuje na konieczność utworzenia na ich terenie WTZ-ów. Są to: Biała, Chrząstowice, Dąbrowa, Gogolin, Korfantów, Kamiennik, Niemodlin, Pawłowiczki, Prószków, Tułowice, Walce oraz Zdieszowice.

Tabela 10. Wskaźnik liczby miejsc w WTZ-ach do liczby osób z niepełnosprawnościami w powiatach woj. opolskiego (w %)

Lp.	Powiat	Wskaźnik
1	Brzeski	0,6
2	Głubczycki	0,3
3	Kędzierzyńsko-kozielski	0,3
4	Kluczborski	0,4
5	Krapkowicki	0,3
6	Miasto Opole	0,2
7	Namysłowski	0,4
8	Nyski	0,4
9	Oleski	0,8
10	Opolski	0,4
11	Prudnicki	0,6
12	Strzelecki	0,4

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu

Średni wskaźnik liczby miejsc w warsztatach terapii zajęciowej do liczby osób z niepełnosprawnościami w powiecie wynosi 0,4%, co oznacza, że wsparcie w ramach tych instytucji udzielane jest dla ograniczonej liczby OzN (mniej niż 1%).

3.3 Dostęp do usług w obszarze związanym ze wsparciem procesu integracji społeczno-zawodowej

W celu przedstawienia dostępu do usług w obszarze związanym ze wsparciem procesu integracji społeczno-zawodowej przyjęto 2 wskaźniki:

- 1. Wskaźnik liczby osób z niepełnosprawnościami zatrudnionych w ZAZ-ach w 2022 r. do liczby osób z niepełnosprawnościami w powiecie**
 - ❖ wysoki $\geq 0,6 = 10$ pkt
 - ❖ $0,2 < \text{średni} < 0,6 = 5$ pkt
 - ❖ niski $\leq 0,2 = 0$ pkt

1 – Wskaźnik liczby osób z niepełnosprawnościami zatrudnionych w ZAZ-ach w 2022 r. do liczby osób z niepełnosprawnościami w

Powiat	Punktacja w podziale według		
	wysoki	średni	niski
Brzeski			0
Głubczycki	10		
Kędzierzyńsko-kozielski	10		
Kluczborski	10		
Krapkowicki			0
Miasto Opole		5	
Namysłowski			0
Nyski		5	
Oleski			0
Opolski			0
Prudnicki			0
Strzelecki			0

2. Wskaźnik liczby miejsc w WTZ-ach do liczby osób z niepełnosprawnościami w 2022 r. w powiecie (w %)

- ❖ wysoki $\geq 0,6 = 10$ pkt
- ❖ $0,2 < \text{średni} < 0,6 = 5$ pkt
- ❖ niski $\leq 0,2 = 0$ pkt

2 – Wskaźnik liczby miejsc w WTZ-ach do liczby osób z niepełnosprawnościami w powiecie (w %)

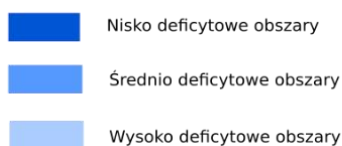
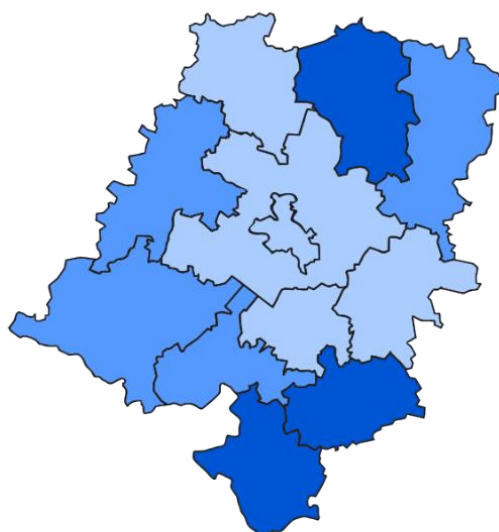
Powiat	Punktacja w podziale według		
	wysoki	średni	niski
Brzeski	10		
Głubczycki		5	
Kędzierzyńsko-kozielski		5	
Kluczborski		5	
Krapkowicki		5	
Miasto Opole			0
Namysłowski		5	
Nyski		5	
Oleski	10		
Opolski		5	
Prudnicki	10		
Strzelecki		5	

Razem wskaźniki wg przyjętych progów (wysokim, średnim, niskim) – suma punktów

Lp.	Powiaty	Wskaźniki		
		1	2	Suma
		punkty		
1	Brzeski	0	10	10
2	Głubczycki	10	5	15
3	Kędzierzyńsko-kozielski	10	5	15
4	Kluczborski	10	5	15
5	Krapkowicki	0	5	5
6	Miasto Opole	5	0	5
7	Namysłowski	0	5	5
8	Nyski	5	5	10
9	Oleski	0	10	10
10	Opolski	0	5	5
11	Prudnicki	0	10	10
12	Strzelecki	0	5	5

Dostęp do infrastruktury usług – wg powiatów woj. opolskiego

Obszary deficytowe w dostępie do infrastruktury ZAZ-ów i WTZ-ów	Powiaty
Obszary wysoko deficytowe ≤ 5	Krapkowicki, Miasto Opole, Namysłowski, Opolski, Strzelecki
$5 <$ Obszary średnio deficytowe < 15	Brzeski, Nyski, Oleski, Prudnicki
Obszary nisko deficytowe ≥ 15	Głubczycki, Kędzierzyńsko-kozielski, Kluczborski

4. Rodzinna piecza zastępcza i infrastruktura służąca młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą oraz rodzinom w kryzysie

4.1 Rodzinna piecza zastępcza

W 2022 r. liczba podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej obejmowała 1 011 podmiotów, z tego:

- 630 rodzin zastępczych spokrewnionych z dzieckiem:
- 310 rodzin niezawodowych;
- 45 rodzin zastępczych zawodowych, z tego:
 - ✓ 30 „zwykłych” zawodowych rodzin zastępczych;
 - ✓ 11 rodzin pełniących funkcję pogotowia rodzinnego;
 - ✓ 4 rodziny specjalistyczne (wychowujące dzieci z niepełnosprawnościami);
- 26 rodzinnych domów dziecka.

Tabela 11. Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w woj. opolskim w latach 2013-2022

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba dzieci w pieczy zastępczej	
		2013 r.	2022 r.
1	Rodziny zastępcze spokrewnione	984	770
2	Rodziny zastępcze niezawodowe	489	392
3	Rodziny zastępcze zawodowe	144	218
4	Rodzinne domy dziecka	114	188
Razem		1731	1568

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2022 r.

Od 2013 r. prawie o 65% (z 114 do 188) wzrosła liczba dzieci umieszczonych w rodzinnych domach dziecka – podmiotach, które w formie zdeinstytucjonalizowanej zapewniają obecnie najlepszą formę pieczy zastępczej dzieciom pozbawionym opieki rodziny biologicznej.

W 2022 r. - po raz kolejny, odnotowano wzrost liczby dzieci umieszczanych w rodzinach zawodowych lub rodzinnych domach dziecka (razem jest ich 406), mimo to nadal liczba dzieci w tych formach pieczy jest prawie 2-krotnie mniejsza niż w rodzinach spokrewnionych z dzieckiem (770).

Tabela 12. Podmioty rodzinnej pieczy zastępczej w powiatach woj. opolskiego w 2022 r.

Lp.	Powiat	Liczba podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej
1	brzeski	98
2	głubczycki	42
3	kędzierzyńsko-kozielski	109
4	kluczborski	83
5	krapkowicki	77
6	namysłowski	37
7	nyski	139
8	oleski	33
9	Miasto Opole	116
10	opolski	103
11	prudnicki	84
12	strzelecki	90
Razem		1011

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2022 r.

Najwięcej podmiotów rodzinnej pieczy zastępczej mają powiat nyski i Miasto Opole, a najmniej powiaty oleski, namysłowski i głubczycki.

4.1.1 Infrastruktura służąca młodzieży opuszczającej pieczę zastępczą

Zgodnie ze znowelizowaną ustawą o pomocy społecznej (z 28 lipca 2023 r.) osobie pełnoletniej opuszczającej pieczę zastępczą, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy lub schronisko dla nieletnich może zostać przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomaganym. Jego celem jest przystosowanie i przygotowanie przebywających tam wychowanków do samodzielnego życia oraz prawidłowego funkcjonowania w środowisku społecznym.

Tabela 13. Wskaźnik liczby miejsc w mieszkaniach dla osób usamodzielnianych, opuszczających niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych, schronisk, zakładów poprawczych do liczby młodzieży w pieczy zastępczej w wieku powyżej 18 lat w woj. opolskim w 2022 r.

Lp.	Powiat	Liczba młodzieży powyżej 18 lat umieszczona w pieczy zastępczej*	Wartość wskaźnika
1	Brzeski	25	0,4
2	Głubczycki	9	0
3	Kędzierzyńsko-kozielski	11	0,3
4	Kluczborski ⁵	24	0
5	Krapkowicki	18	0,5
6	Miasto Opole	31	0,5
7	Namysłowski	10	0
8	Nyski	32	0,2
9	Oleski	18	0,2
10	Opolski	37	0,2
11	Prudnicki	20	0,6
12	Strzelecki	18	0
Razem		253	0,2

Źródło: opracowanie własne ROPS na podstawie *Sprawozdania rzeczowo-finansowego z wykonania przez powiat zadań innych niż realizacja dodatku wychowawczego za 2022 r.*

*do obliczenia wskaźnika przyjęto liczbę młodzieży w pieczy zastępczej powyżej 18 lat, ponieważ tylko ta grupa gotowa jest do usamodzielniania i zamieszkania w mieszkaniu wspomaganym lub treningowym.

W 2022 r. najlepsza sytuacja pod względem dostępu do mieszkań dla wychowanków pieczy zastępczej była w powiecie prudnickim, które dysponuje największą liczbą miejsc, oraz w powiatach: krapkowickim i Mieście Opolu. Aktualnie trzy powiaty w swoich zasobach nie posiadają mieszkań dla wychowanków (głubczycki, namysłowski i strzelecki).

W 2022 r. liczba dzieci w wieku 14-17 lat umieszczona w pieczy zastępczej wynosiła 621 osób i była prawie 2,5 krotnie większa niż liczba pełnoletniej młodzieży gotowej obecnie do opuszczenia pieczy (253 osób), w związku z czym w latach 2024-2027 **potrzeba tworzenia infrastruktury mieszkaniowej dla wychowanków pieczy zastępczej** będzie zdecydowanie pilniejsza, gdyż wówczas to ta grupa stanie się pełnoletnią młodzieżą gotową do usamodzielniania.

⁵ W czerwcu 2023 r. w powiecie kluczborskim (w miejscowości Bąków) powstało mieszkanie chronione dla 2 wychowanków pieczy zastępczej.

Jednocześnie z badania ankietowanego ROPS (przeprowadzonego w grudniu 2022 r.) w sprawie rozwoju usług społecznych (i deinstytucjonalizacji) wynika, że w zakresie rozwoju usług dla rodzin i dzieci, w tym przeżywających kryzys, do najważniejszych potrzeb prawie 50% badanych samorządów gminnych i powiatowych zaliczyło rozwój mieszkalnictwa dla wychowanków pieczy zastępczej.

4.2 Placówki wsparcia dziennego

Placówka wsparcia dziennego ma za zadanie wspierać rodziny przeżywające problemy opiekuńczo-wychowawcze. Placówki mogą pełnić funkcje opiekuńcze, wspierać rodziców w wychowaniu dzieci, prowadzić zajęcia socjoterapeutyczne dla dzieci z zaburzeniami zachowania, prowadzić specjalistyczną pomoc dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami.

W woj. opolskim funkcjonuje 37 placówek wsparcia dziennego, dysponujących 901 miejscami, z czego 12 są placówkami opiekuńczymi, 7 placówkami specjalistycznymi (opiekuńczo-specjalistycznymi), a 18 placówek działa w formie pracy podwórkowej (w bezpośrednim kontakcie z dziećmi w ich środowisku).

Tabela 14. Placówki wsparcia dziennego w woj. opolskim w 2022 r.

Lp.	Powiat	Gmina	Liczba miejsc w placówce wsparcia dziennego	Wskaźnik (liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego do liczby dzieci w wieku 7-15 lat w powiecie)
1	głubczycki	Branice	30	0,8
2	brzeski	Brzeg	15	1,3
		Lewin Brzeski z filiami: w Łosiowie i Skorogoszczy	90	
3	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn-Koźle	155	2,2
4	kluczborski	Kluczbork	60	1,2
5	krapkowicki	Zdzieszowice	15	0,3
6	namysłowski	Pokój	105	2,6
7	nyski	Głucholazy	30	0,7
8		Nysa	30	
9		Paczków	15	
10	opolski	Turawa	30	0,7

11		Popielów	26	
12		Dąbrowa	15	
13	prudnicki	Prudnik	30	0,7
14	strzelecki	Zawadzkie	15	0,3
15	Miasto Opole	Opole	240	2,3
Razem			901	0,1

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej województwa opolskiego w 2022 r.

Najwięcej miejsc w placówkach wsparcia dziennego ma Miasto Opole (240) oraz powiat kędzierzyńsko-kozielski (155), natomiast najwyższy wskaźnik miejsc w stosunku do liczby dzieci w wieku 7-15 lat występuje w powiecie namysłowskim (gm. Pokój). Jedynym powiatem bez placówki wsparcia dziennego jest powiat oleski.

4.3 Interwencja kryzysowa oraz wsparcie ofiar przemocy domowej

Interwencja kryzysowa to zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w kryzysie. Ich zadaniem jest przywrócenie osobom równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie w sytuacji kryzysu. Z usług interwencji kryzysowej może skorzystać każda osoba, bez względu na swoją sytuację materialną.

Interwencja kryzysowa ma na celu udzielenie natychmiastowej specjalistycznej pomocy osobie i rodzinie w kryzysie, tj. dostosowanego do potrzeb m. in. poradnictwa psychologicznego, socjalnego lub prawnego, a w sytuacjach uzasadnionych - schronienia do 3 miesięcy.

Według danych ROPS w Opolu w woj. opolskim w 2022 r. interwencją kryzysową objętych zostało 2 421 rodzin (5 005 osób w rodzinach). Na terenie województwa działalność prowadzi 7 ośrodków interwencji kryzysowej w powiatach:

- kluczborskim (miejsca interwencyjne);
- krapkowickim (miejsca interwencyjne);
- namysłowskim;
- nyskim;
- opolskim;
- mieście Opolu (miejsca interwencyjne);
- prudnickim.

Pomimo ustawowego obowiązku⁶ w 5 pozostałych powiatach brak jest ośrodków interwencji kryzysowej.

⁶ Art. 16 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej

Natomiast w części gmin i powiatów funkcjonują punkty interwencji kryzysowej. Są to:

- Punkt Pomocy Kryzysowej w Brzegu przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Brzegu;
- Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Głubczycach;
- Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Strzelcach Opolskich;
- Zespół ds. interwencji kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu;
- Punkt Interwencji Kryzysowej przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Oleśnie.

W woj. opolskim funkcjonują 2 specjalistyczne ośrodki wsparcia dla osób doznających przemocy domowej o zasięgu ogólnopolskim, co oznacza, że pomoc w nich znajdują osoby bez względu na miejsce zamieszkania:

- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kędzierzynie-Koźlu;
- Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Osób Doznających Przemocy Domowej działający przy Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Opolu.

W zakresie wsparcia rodzin i osób w kryzysie ważną usługą jest pobyt w **mieszkanu interwencyjnym**. Mieszkanie interwencyjne jest formą wsparcia osób, które niespodziewanie znajdują się w trudnej sytuacji życiowej. Docelowo są to mieszkania z miejscami krótkoterminowego pobytu (do 3 m-cy), w pełni przygotowane i wyposażone we wszystkie niezbędne rzeczy, które mieszkańcom będą potrzebne do życia. Mają służyć osobom, które w danym momencie wymagają wsparcia w związku z art. 7 ust. 14 zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej i ust.15 klęski żywiołowej lub ekologicznej - zgodnie z ustawą o pomocy społecznej) - np. dla pogorzalców.

4.4 Ośrodek Adopcyjny

Przy Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Opolu działa Ośrodek Adopcyjny, którego główną kompetencją jest prowadzenie procedur przysposobienia oraz przygotowanie osób zgłaszających gotowość do przysposobienia dziecka.

Ośrodek przeprowadza diagnozy kandydatów do przysposobienia dziecka, w tym badania psychologiczne i pedagogiczne osób w celu wydania im opinii kwalifikacyjnej. Diagnozuje dzieci i przeprowadza kwalifikację do przysposobienia. Ośrodek prowadzi także działalność edukacyjną, w tym szkoleniową w ramach szkoleń dla kandydatów do stanowienia różnych form opieki dla dziecka, tj. dla kandydatów na rodziny adopcyjne i zastępcze. Ośrodek został wyznaczony przez Marszałka Województwa Opolskiego do prowadzenia Wojewódzkiego Banku Danych o Dzieciach z terenu województwa opolskiego oczekujących na przysposobienie. Realizacja w/w zadania polega na ścisłej współpracy z innymi WBD w kraju, ośrodkami adopcyjnymi, Centralnym Bankiem Danych w Warszawie, przedstawicielami licencjonowanych organizacji upoważnionych do prowadzenia procedur adopcji zagranicznej, Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej oraz rodziną i instytucjonalną pieczę zastępczą na rzecz pozyskania rodzin przysposabiających, w tym za granicą.

W latach 2012-2023 ośrodek przeprowadził: 549 procedur adopcji, adoptowano 613 dzieci. Zarejestrowano 2225 dzieci oraz 1162 kandydatów do przysposobienia. Przeszkolono 620 kandydatów do adopcji dziecka oraz 260 do stanowienia pieczy zastępczej.

Specyfika działalności ośrodka wymaga zapewnienia odpowiednich warunków dla rodzin i dzieci korzystających ze wsparcia, ale również dla kadry ośrodka. Zmieniające się przepisy, w tym m.in. nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z lutego 2023 r., która wyznaczyła kolejne zadania ośrodkowi, sprawiły że dotychczasowe zasoby lokalowe są niewystarczające. W ośrodku brakuje pomieszczeń biurowych dla specjalistycznej kadry, gabinetów diagnostycznych, zapewniających odpowiednią atmosferę podczas spotkań, w tym poczucie bezpieczeństwa, empatii, zaufania, brakuje dużej sali szkoleniowej oraz oddzielnego wejścia do ośrodka.

Praca specjalistów ośrodka polega także na sporządzaniu analiz, w tym obszernej dokumentacji sądowej, składającej się z licznych tomów, sporządzania opinii pedagogicznych, psychologicznych, różnych typów, jak np. opinii kwalifikacyjnych, na zlecenie sądów itp., sprawozdań z nadzorów nad przebiegiem osobistej styczności i innych. W/w dokumentacja powinna mieć zapewnione miejsce dla przechowywania, ponieważ zgodnie z ustawą jest gromadzona i wielokrotnie

aktualizowana, w związku z czym jest bardzo obszerna i niejednokrotnie składa się z kilku tomów w ramach jednej sprawy.

Ośrodek Adopcyjny pełni bardzo ważną funkcję w systemie wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, a charakter jego działalności ma zasięg ogólnopolski, w związku z czym koniecznym jest zapewnienie odpowiedniej infrastruktury dla prawidłowego funkcjonowania ośrodka i poprawy jakości świadczonych usług.

4.5 Działalność usługowa Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Opolu

ROPS w Opolu realizuje szereg usług bezpośrednio skierowanych do mieszkańców woj. opolskiego, w tym rodzin i dzieci oraz osób niesamodzielnych.

Ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) w 2023 r. udzielono dofinansowania kosztów tworzenia i działania zakładów aktywności zawodowej. Zlecono zadania z zakresu rehabilitacji zawodowej i społecznej osób z niepełnosprawnościami fundacjom i organizacjom pozarządowym – łącznie przyznano 67 dotacji: 30 w trybie konkursowym oraz 37 w trybie pozakonkursowym. Dotacje przeznaczono m.in. na organizowanie szkoleń, kursów, warsztatów, grup środowiskowego wsparcia oraz zespołów aktywności społecznej dla samych osób niepełnosprawnych, a także ich opiekunów, kadry i wolontariuszy; prowadzenie poradnictwa psychologicznego, społeczno-prawnego oraz udzielania informacji na temat przysługujących uprawnień; prowadzenie grupowych i indywidualnych zajęć; organizowanie regionalnych i lokalnych imprez kulturalnych, sportowych, turystycznych i rekreacyjnych; promocję aktywności osób niepełnosprawnych.

W ramach zadań ROPS zajmuje się także dofinansowaniem robót budowlanych w obiektach służących rehabilitacji, w związku z potrzebami osób z niepełnosprawnościami.

W ramach struktury organizacyjnej ROPS funkcjonuje także Centrum Promocji i Rozwoju Ekonomii Społecznej, którego głównym celem jest promocja, rozwój i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej poprzez koordynowanie oraz prowadzenie działań w tym obszarze w województwie opolskim.

Działalność usługowa Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej opiera się również na działalności edukacyjnej i szkoleniowej skierowanej do kadry pomocy i integracji społecznej w województwie opolskim oraz na realizacji projektów partnerskich we współpracy z JST oraz NGO.

W strukturach ROPS w Opolu działa także Obserwatorium Polityki Społecznej, którego działalność skupia się przede wszystkim na obserwacji regionalnych problemów i zjawisk społecznych. Działania Obserwatorium służą wszystkim podmiotom i instytucjom działającym w obszarze aktywnej polityki społecznej, a zwłaszcza instytucjom gminnym i powiatowym. Analizy, które powstają w OPS stanowią m.in. podstawę do formułowania rekomendacji w zakresie rozwoju usług społecznych w woj. opolskim.

ROPS planuje poszerzenie swojej oferty usługowej poprzez rozwój m.in. działalności w zakresie:

- koordynowania polityki w obszarze ekonomii społecznej na poziomie regionalnym i wsparcie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej,
- funkcjonowania Regionalnego Komitetu Rozwoju Ekonomii Społecznej,
- współpracy z OWES i organizacjami pozarządowymi,
- utworzenia Centrum Wsparcia Społecznego i Szkoleń w celu realizacji indywidualnych i grupowych form wsparcia w ramach projektów własnych.

Ze względu na cel, należy uznać, że powstanie nowej regionalnej infrastruktury służącej m.in. wzmocnieniu potencjału realizacji usług społecznych ma strategiczne znaczenie dla społeczno-gospodarczego rozwoju regionu.

4.6 Dostęp do usług w obszarze związanym ze wsparciem rodziny w kryzysie i systemie pieczy zastępczej

W celu przedstawienia dostępu do usług w obszarze związanym ze wsparciem rodziny w kryzysie i systemie pieczy zastępczej przyjęto 3 wskaźniki:

1. Wskaźnik (liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego do liczby dzieci w wieku 7-15 lat w powiecie)

- ❖ wysoki $\geq 10,0 = 10$ pkt
- ❖ $2,0 < \text{średni} < 10,0 = 5$ pkt
- ❖ niski $\leq 2,0 = 0$ pkt

1 – Wskaźnik (liczba miejsc w placówkach wsparcia dziennego do liczby dzieci w wieku 7-15 lat danym powiecie)

Powiat	Punktacja w podziale według		
	wysoki	średni	niski
Brzeski			0
Głubczycki			0
Kędzierzyńsko-kozielski		5	
Kluczborski			0
Krapkowicki			0
Miasto Opole		5	
Namysłowski		5	
Nyski			0
Oleski			0
Opolski			0
Prudnicki			0
Strzelecki			0

2. Wskaźnik liczby miejsc w mieszkaniach dla osób usamodzielnianych, opuszczających niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych, schronisk, zakłady poprawcze i inne do liczby młodzieży w pieczy zastępczej w wieku powyżej 18 lat

- ❖ wysoki $\geq 0,4 = 10$ pkt
- ❖ $0,1 < \text{średni} < 0,4 = 5$ pkt
- ❖ niski $\leq 0,1 = 0$ pkt

2 – Wskaźnik liczby miejsc w mieszkaniach dla osób usamodzielnianych, opuszczających niektóre typy placówek opiekuńczo-wychowawczych, schronisk, zakłady poprawcze i inne do liczby młodzieży w pieczy

Powiat	Punktacja w podziale według		
	wysoki	średni	niski
Brzeski	10		
Głubczycki			0
Kędzierzyńsko-kozielski		5	
Kluczborski			0
Krapkowicki	10		
Miasto Opole	10		
Namysłowski			0
Nyski		5	
Oleski		5	
Opolski		5	
Prudnicki	10		
Strzelecki			0

3. Infrastruktura dla rodzin w kryzysie (objętych interwencją kryzysową):

- ❖ wysoki (powiat, w którym funkcjonuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej) = 10 pkt
- ❖ średni (powiat, w którym funkcjonuje Punkt Interwencji Kryzysowej) = 5 pkt
- ❖ niski (powiat, w którym nie funkcjonuje OIK/PIK) = 0 pkt

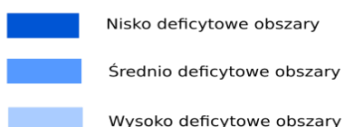
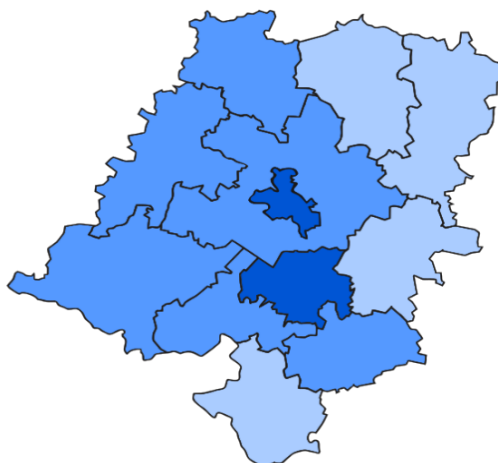
3– infrastruktura dla rodzin w kryzysie (objętych interwencją kryzysową)			
Powiat	Punktacja w podziale według		
	wysoki	średni	niski
Brzeski		5	
Głubczycki		5	
Kędzierzyńsko-kozielski		5	
Kluczborski	10		
Krapkowicki	10		
Miasto Opole	10		
Namysłowski	10		
Nyski	10		
Oleski		5	
Opolski	10		
Prudnicki	10		
Strzelecki		5	

Razem wskaźniki wg przyjętych progów (wysokim, średnim, niskim) – suma punktów

Lp.	Powiaty	Wskaźniki			
		1	2	3	Suma
		punkty			
1	Brzeski	0	10	5	15
2	Głubczycki	0	0	5	5
3	Kędzierzyńsko-kozielski	5	5	5	15
4	Kluczborski	0	0	10	10
5	Krapkowicki	0	10	10	20
6	Miasto Opole	5	10	10	25
7	Namysłowski	5	0	10	15
8	Nyski	0	5	10	15
9	Oleski	0	5	5	10
10	Opolski	0	5	10	15
11	Prudnicki	0	5	10	15
12	Strzelecki	0	0	5	5

Dostęp do usług wg powiatów woj. opolskiego

Obszary deficytowe w dostępie do infrastruktury w obszarze związanym z pieczęcią zastępczą i wsparciem rodzin w kryzysie	Powiaty
Obszary wysoko deficytowe ≤ 10	Głubczycki, Kluczborski, Oleski, Strzelecki
$10 <$ Obszary średnio deficytowe < 20	Brzeski, Kędzierzyńsko-kozielski, Namysłowski, Nyski, Opolski, Prudnicki
Obszary nisko deficytowe ≥ 20	Krapkowicki, Miasto Opole

5. Usługi społeczne (w tym infrastruktura mieszkaniowa) służące wsparciu osób w kryzysie bezdomności oraz innych osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym

5.1 Wsparcie osób w kryzysie bezdomności

W woj. opolskim funkcjonuje 17 instytucji udzielających pomocy w formie schronienia dla osób w kryzysie bezdomności dysponujących ok. 800 miejscami. Są to noclegownie, ogrzewalnie, hostele, schroniska i domy dla bezdomnych, zlokalizowane w 10 gminach, które świadczą pomoc osobom z terenu 42 gmin

województwa (59%). Zdecydowaną większość z nich prowadzą organizacje pozarządowe, w tym w ramach dofinansowania ze środków publicznych. Instytucje te świadczą pomoc stacjonarną, bez świadczenia usług w środowisku, ponieważ większość schronisk i noclegowni zlokalizowana jest na terenie gmin wiejskich, które z bezdomnością (szczególnie „uliczną”) rzadko się stykają.

Tabela 15. Noclegownie, ogrzewalnie, schroniska i domy dla osób bezdomnych w woj. opolskim

Lp.	Nazywa instytucja	Powiat	Gmina	Liczba miejsc
1	Schronisko św. Brata Alberta w Pępicach	brzeski	Skarbimierz	43 w tym 1 z usługami opiekuńczymi
2	Stowarzyszenie Dom Samotnych Matek z Dziećmi MONAR - MARKOT w Zopowy	głubczycki	Głubczyce	35 w okresie zimowym 30 w okresie letnim
3	Dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych MONAR - MARKOT w Kędzierzynie-Koźlu	kędzierzyńsko-kozielski	Kędzierzyn-Koźle	50
4	Schronisko św. Brata Alberta dla Bezdomnych Mężczyzn w Jasienicy Górnej	nyski	Otmuchów	50
5	Noclegownia i Ogrzewalnia w Nysie	nyski	Nysa	52 35 noclegownia 17 ogrzewalnia
6	Schronisko św. Brata Alberta dla Bezdomnych Mężczyzn w Bielicach	nyski	Łambinowice	120 w tym 40 z usługami
7	Stowarzyszenie "MONAR" Ośrodek Leczenia Terapii Rehabilitacji i Uzależnień w Zbicku	opolski	Chrzastowice	49 w tym 20 dla kobiet
8	Ogrzewalnia	kluczborski	Kluczbork	22
9	Dom wspólnotowy „DORYSZÓW”	strzelecki	Strzelce Opolskie	22
10	Dom wspólnotowy „KACZOROWNIA”	strzelecki	Strzelce Opolskie	22
11	Dom wspólnotowy „LEOPOLD”	strzelecki	Strzelce Opolskie	18

Lp.	Nazywa instytucja	Powiat	Gmina	Liczba miejsc
12	Schronisko zimowe „STAJENKA”	strzelecki	Strzelce Opolskie	18
13	Dom wspólnotowy w Żędowicach	strzelecki	Strzelce Opolskie	10
14	Wspólnota „Wieczernik”	strzelecki	Strzelce Opolskie	12
15	Dom Matki i Dziecka w Opolu	Miasto Opole	Miasto Opole	25
16	Ośrodek Readaptacji Społecznej „SZANSA” w Opolu	Miasto Opole	Miasto Opole	130
17	Miejski Ośrodek Pomocy Osobom Bezdomnym i Uzależnionym w Opolu	Miasto Opole	Miasto Opole	132 (N- 84, S- 5, S z usługami - 25, O – 18)
Razem				810

Źródło: opracowanie własne ROPS w Opolu na podstawie *Rejestru miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych, schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi, noclegowniach oraz ogrzewalniach* z 02.12.2020 r., *Rejestru miejsc, w których gmina udziela tymczasowego schronienia w schroniskach dla osób bezdomnych schroniskach dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi noclegowniach oraz ogrzewalniach* oraz informacji tel. uzyskanych z tych instytucji w czerwcu 2021 r. (wg miejsc statutowych).

Z danych dotyczących opieki instytucjonalnej wynika, że potrzeby w zakresie doraźnej pomocy dla osób w kryzysie bezdomności w regionie w większości mogą być zabezpieczone w ramach dostępnych zasobów. Trudnością jednak pozostają działania mające na celu przezwycięzenie stanu bezdomności i wsparcia społecznego dostosowanego do potrzeb i możliwości osoby bezdomnej. Ma to szczególne znaczenie w przypadku osób rezygnujących z dostępnej oferty pomocowej i funkcjonujących poza formalnym, instytucjonalnym system wsparcia. Alternatywą dla opieki instytucjonalnej jest wsparcie w środowisku, np. w postaci mieszkań wspomaganych lub treningowych.

W woj. opolskim funkcjonuje **jedno mieszkanie treningowe dla osób w kryzysie bezdomności (w Mieście Opolu) na 6 miejsc**, prowadzone przez Stowarzyszenie Pomocy Osobom Bezdomnym, Ubogim oraz Wykluczonym

Społecznie "Nadzieja" w Opolu. Zamieszkać w nim mogą osoby bez skierowania wydanego przez ośrodek pomocy społecznej w drodze decyzji administracyjnej. Mieszkanie jest prowadzone jako własna inicjatywa organizacji pozarządowej, w związku z czym nie jest wykazywane w sprawozdaniach z obszaru pomocy społecznej (nie jest prowadzone na zlecenie Miasta Opole lub Powiatu opolskiego).

5.2 Infrastruktura służąca osobom i rodzinom z problemem uzależnienia

Jedną z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym są osoby uzależnione od substancji psychoaktywnych. Osoby dotknięte tym problemem lub otoczenie tych osób mogą poszukiwać wsparcia w różnego typu jednostkach specjalistycznego poradnictwa oraz placówkach leczenia uzależnienia, zlokalizowanych na terenie województwa. Najwięcej podmiotów świadczących pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom jest na terenie powiatu kluczborskiego, najmniej w powiecie namysłowskim. Wśród podmiotów są punkty konsultacyjne, które zajmują się głównie poradnictwem w zakresie uzależnień, oraz jednostki prowadzące stacjonarną terapię.

5.2.1 Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Opolu

Ważną rolę w systemie wsparcia osób z problemem uzależnienia lub współuzależnienia pełni Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Opolu. WOTUiW jest największą poradnią tego typu w woj. opolskim, oferującą pomoc w zakresie terapii indywidualnej i grupowej dla osób uzależnionych i ich rodzin. Oferta terapeutyczna skierowana jest także do dzieci i młodzieży uzależnionej oraz ich rodziców/opiekunów.

W Ośrodku zatrudnionych jest 20 terapeutów oraz 3 lekarzy, nadto w skład personelu wchodzi również pielęgniarka i dwóch pracowników działu statystyki.

W roku 2023 z wszelkich form wsparcia realizowanych przez Wojewódzki Ośrodek Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Opolu, skorzystało 1100 osób, w tym 134 dzieci (poniżej 18 roku życia). Z oferty Poradni Uzależnień i Współuzależnienia dla osób dorosłych w 2023 roku skorzystało 701 osób.

W procesie terapeutycznym (w różnych jego formach) pozostaje w chwili obecnej ok. 270 osób w skali miesiąca. Poradnia Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży w 2023 roku zrealizowała świadczenia na rzecz 320 indywidualnych Pacjentów (z czego 134 osoby to dzieci i młodzież). Miesięcznie z usług poradni korzysta ok. 40 młodych Pacjentów (w wieku od 12 do 18 lat), przy czym z uwagi na fakt objęcia opieką całych

rodzin, stwierdzić należy, że Poradnia ta wspiera 90 osób miesięcznie. Nadto w oddziale dziennym przebywało w ciągu 2023 roku 89 pacjentów.

W porównaniu z rokiem 2021 placówka odnotowuje istotny wzrost zapotrzebowania na usługi, w szczególności w odniesieniu do zakresu realizowanego na rzecz dzieci i młodzieży. Dla porównania, w całym roku 2021, poradnia obejmowała opieką 94 pacjentów (40 osób poniżej 18. roku życia i 54 członków rodzin).

Obecnie na czas oczekiwania na rozpoczęcie procesu terapeutycznego w odniesieniu do osoby dorosłej to okres jednego roku, w przypadku osoby niepełnoletniej około dwóch miesięcy.

Poradnia Leczenia Uzależnień dla Dzieci i Młodzieży nie posiada własnej, wydzielonej przestrzeni. Sale terapeutyczne (zarówno grupowe i te przeznaczone do sesji rodzinnych czy indywidualnych) nie są przystosowane do wyjątkowych potrzeb młodych Pacjentów. Terapeuci i lekarze dzielą się swoimi gabinetami w zależności od potrzeb i dostępności. Nie są to warunki, które pozwalają myśleć o jakimkolwiek rozwoju, a wręcz ograniczają bieżące funkcjonowanie Poradni.

Jak pokazują wyniki dotychczasowych badań ogólnopolskich wśród młodzieży, problem uzależnień od alkoholu, środków nasennych, uspakajających i substancji psychoaktywnych stał się powszechny. Wszystkie te napawające niepokojem zjawiska podlegają dynamice⁷.

Statystyki jednoznacznie wskazują na stałe zwiększenie zapotrzebowania na usługi z zakresu pomocy osobom zmagającym się z uzależnieniami. Niestety pomimo posiadanych zasobów kadrowych i odpowiedniego potencjału merytorycznego w obecnej infrastrukturze nie jest możliwe budowanie długoterminowej perspektywy rozwoju.

Dotychczasowa infrastruktura WOTUiW jest niewystarczająca, aby stworzyć odpowiednie warunki będące odpowiedzią na zapotrzebowanie w zakresie regionalnej infrastruktury służącej przeciwdziałaniu uzależnieniom osób dorosłych, w tym również w stosunku do osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością,

⁷ *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną*. Raport, prezentacja oraz informacja prasowa z ogólnopolskich badań ankietowych zrealizowanych w 2019 r. Europejski program badań ankietowych w szkołach ESPAD. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Instytut Psychiatrii i Neurologii, 2020 r.

a także dzieci i młodzieży z terenu woj. opolskiego. Stworzenie nowej przestrzeni terapeutycznej dla osób zmagających się z uzależnieniami, będących w sytuacji kryzysowej bądź traumatycznej, potrzebujących wsparcia z zakresu radzenia sobie ze stresem, przeciwdziałania zaburzeniom lękowym, samobójstwom czy uzależnieniom behawioralnym jest wysoce uzasadnione dla realizacji potrzeb grupy docelowej. Celem działalności ośrodka jest pomoc psychoterapeutyczna całemu systemowi rodziny. Poprawa warunków lokalowych WOTUiW umożliwi poszerzenie oferty wsparcia, a nowe i większe przestrzenie przyczynią się do poprawy jakości świadczonych usług.

5.3 Infrastruktura mieszkaniowa dla imigrantów

W latach 2022 - 2023 w ramach środków europejskich RPO WO 2014-2020 w woj. opolskim utworzono 54 mieszkania dla 189 migrantów wojennych z Ukrainy. Najwięcej miejsc w takich mieszkaniach powstało w powiatach: strzeleckim (42), opolskim (41) i kluczborskim (32). Większość utworzonych mieszkań ma charakter komunalny, z wyjątkiem gmin: Brzeg, Biała i Nysa, w których powstały mieszkania wspomagane.

Tabela 16. Liczba miejsc w mieszkaniach dla imigrantów na terenie woj. opolskiego w 2023 r.

Lp.	Powiat	Liczba migrantów wojennych z Ukrainy *	Liczba miejsc w mieszkaniach **
1	Brzeski	1 200	11
2	Głubczycki	74	6
3	Kędzierzyńsko-kozielski	2 273	0
4	Kluczborski	1 655	32
5	Krapkowicki	1 708	6
6	Miasto Opole	4 357	0
7	Namysłowski	1 359	0
8	Nyski	3 380	24
9	Oleski	1 338	15
10	Opolski	3 574	41
11	Prudnicki	822	12
12	Strzelecki	1 708	42

Źródło: Opracowanie własne ROPS w Opolu

* szacunkowa liczba migrantów wojennych z Ukrainy ustalona na podstawie ankiet wysłanych przez ROPS w Opolu do gmin woj. opolskiego według stanu na 30.06.2023 r.

** liczba miejsc w mieszkaniach utworzonych w ramach projektu partnerskiego ROPS z 17 gminami (*Solidarni z Ukrainą - pomoc migrantom wojennym w*

województwie opolskim, w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Opolskiego 2014-2020).

5.3 Dostęp do infrastruktury mieszkaniowej

W celu przedstawienia dostępu do infrastruktury mieszkaniowej przyjęto 3 wskaźniki:

1. Wskaźnik liczby miejsc w mieszkaniach wspomaganych/treningowych (ogółem) na 10 tys. ludności

- ❖ wysoki $\geq 5,0 = 10$ pkt
- ❖ $2,5 < \text{średni} < 5,0 = 5$ pkt
- ❖ niski $\leq 2,5 = 0$ pkt

1 – Wskaźnik liczby miejsc w mieszkaniach wspomaganych/treningowych na			
Powiat	Punktacja w podziale według progów		
	wysoki	średni	niski
Brzeski			0
Głubczycki			0
Kędzierzyńsko-kozielski	10		
Kluczborski			0
Krapkowicki		5	
Miasto Opole			0
Namysławski			0
Nyski		5	
Oleski		5	
Opolski			0
Prudnicki			0
Strzelecki	10		

2. Wskaźnik zaspokojenia potrzeb osób oczekujących na lokale socjalne (liczba osób oczekująca na mieszkania socjalne do liczby mieszkań/lokali socjalnych – razem w powiecie) - %

- ❖ wysoki $\geq 30,0 = 10$ pkt
- ❖ $10,0 < \text{średni} < 30,0 = 5$ pkt
- ❖ niski $\leq 10,0 = 0$ pkt

2 – Wskaźnik zaspokojenia potrzeb osób oczekujących na lokale socjalne (liczba osób oczekująca na mieszkania socjalne do liczby mieszkań/lokali socjalnych–razem w powiecie)-%			
Powiat	Punktacja w podziale według progów		
	wysoki	średni	niski
Brzeski	10		
Głubczycki		5	
Kędzierzyńsko-kozielski	10		
Kluczborski	10		
Krapkowicki	10		

Miasto Opole			0
Namysławski		5	
Nyski		5	
Oleski		5	
Opolski		5	
Prudnicki		5	
Strzelecki	10		

3. Wskaźnik zaspokojenia potrzeb osób i rodzin, oczekujących na mieszkanie komunalne (liczba wniosków złożona na mieszkanie komunalne z zasobów gminy do liczby mieszkań komunalnych w gminie – razem w powiecie) - %

- ❖ wysoki $\geq 10,0 = 10$ pkt
- ❖ $5,0 < \text{średni} < 10,0 = 5$ pkt
- ❖ niski $\leq 5,0 = 0$ pkt

3 – Wskaźnik zaspokojenia potrzeb osób i rodzin, oczekujących na mieszkanie komunalne (liczba wniosków złożona na mieszkanie komunalne z zasobów gminy do liczby mieszkań komunalnych w gminie – razem w powiecie) - %

Powiat	Punktacja w podziale według progów		
	wysoki	średni	niski
Brzeski	10		
Głubczycki		5	
Kędzierzyńsko-kozielski		5	
Kluczborski		5	
Krapkowicki	10		
Miasto Opole		5	
Namysławski	10		
Nyski	10		
Oleski			0
Opolski	10		
Prudnicki		5	
Strzelecki	10		

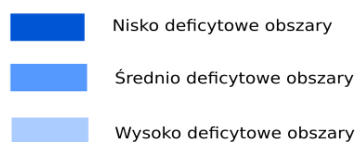
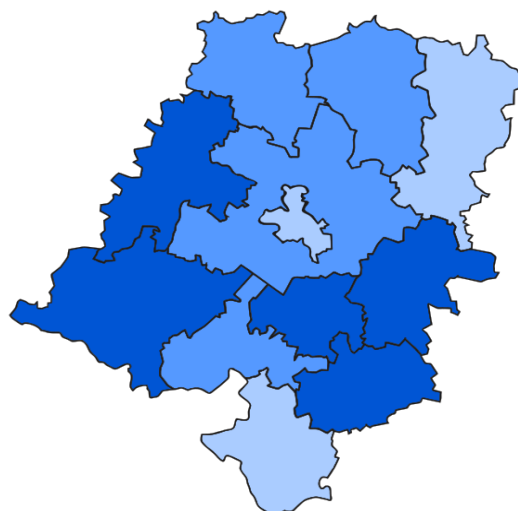
Razem wskaźniki wg przyjętych progów (wysokim, średnim, niskim) – suma punktów

Lp	Powiaty	Wskaźniki			
		1	2	3	Suma
		punkty			
1	Brzeski	0	10	10	20
2	Głubczycki	0	5	5	10
3	Kędzierzyńsko-kozielski	10	10	5	25
4	Kluczborski	0	10	5	15
5	Krapkowicki	5	10	10	25
6	Miasto Opole	0	0	5	5
7	Namysławski	0	5	10	15

Lp	Powiaty	Wskaźniki			
		1	2	3	Suma
		punkty			
8	Nyski	5	5	10	20
9	Oleski	5	5	0	10
10	Opolski	0	5	10	15
11	Prudnicki	0	10	5	15
12	Strzelecki	10	10	10	30

Dostęp do infrastruktury usług wg powiatów woj. opolskiego

Obszary deficytowe w dostępie do infrastruktury mieszkaniowej	Powiaty
Obszary wysoko deficytowe ≤ 10	Głubczycki, Miasto Opole, Oleski
$10 <$ Obszary średnio deficytowe < 20	Kluczborski, Namysłowski, Opolski, Prudnicki
Obszary nisko deficytowe ≥ 20	Brzeski, Kędzierzyńsko-kozielski, Krapkowicki, Nyski, Strzelecki

Uwagi i wnioski

1. Wśród obszarów o najwyższym odsetku osób w wieku poprodukcyjnym są powiaty: głubczycki (25,7%), nyski (25,6%) oraz Miasto Opole (25,5%), dodatkowo powiat głubczycki ma najwyższy odsetek osób z niepełnosprawnościami (16,2%).
2. W 2022 r. najwięcej osób objętych usługami opiekuńczymi (w tym specjalistycznymi) w odniesieniu do liczby ludności miały powiaty: nyski (54,1 - tj. 54 osoby na 10 tys. ludności), krapkowicki (52,4) i prudnicki (46,6). Natomiast najmniej pomocy w formie usług opiekuńczych udzielał powiat namysłowski (16,4 osób na 10 tys. mieszkańców).
3. W 3 powiatach brak domów dziennego pobytu (kluczborski, oleski i strzelecki), natomiast niski wskaźnik miejsc w DDP-ach, zwłaszcza przy uwzględnieniu wysokiego odsetka osób starszych, wskazuje na niewystarczający stopień zaspokojenia potrzeb.
4. Jedynym powiatem w woj. opolskim bez środowiskowego domu samopomocy jest powiat opolski (a po dwa ŚDS-y występują w Mieście Opolu oraz powiatach: brzeskim, nyskim i oleskim). Powiat oleski ma też najwyższy wskaźnik liczby miejsc w stosunku do liczby mieszkańców (14,8), co oznacza, że na każde 10 tys. ludności przypada prawie 15 miejsc.
5. Rekomenduje się premiowanie projektów realizowanych w ramach FEO 2021-2027 w powiatach o wysoko deficytowym dostępie do infrastruktury w obszarze związanym z usługami dla osób starszych i z niepełnosprawnościami, tj. w powiatach brzeskim, namysłowskim i opolskim.
6. Pomimo, że liczba mieszkań treningowych i wspomaganych na 10 tys. ludności w woj. opolskim jest jedną z najwyższych w kraju (w województwie są łącznie 434 miejsca dla wszystkich grup odbiorców), to stopień zaspokojenia potrzeb w tym zakresie jest niewystarczający, szczególnie w obszarze mieszkań dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą i osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.
7. Rekomenduje się premiowanie projektów realizowanych w ramach FEO 2021-2027 w powiatach o wysoko deficytowym dostępie do infrastruktury mieszkaniowej tj. w powiatach głubczyckim, oleskim i Miasto Opole.
8. Rodzinny dom pomocy stanowi formę usług opiekuńczych i bytowych świadczonych całodobowo przez osobę fizyczną lub podmiot uprawniony dla nie mniej niż trzech i nie więcej niż ośmiu zamieszkujących wspólnie osób wymagających, z powodu wieku, stanu zdrowia lub niepełnosprawności, wsparcia w tej formie. W woj. opolskim brak jest rodzinnych domów pomocy, będących alternatywą dla domów pomocy społecznej. Biorąc pod uwagę odsetek osób starszych największa potrzeba utworzenia rodzinnego domu pomocy występuje

w powiecie głubczyckim, nyskim oraz w mieście Opolu, natomiast biorąc pod uwagę odsetek osób z niepełnosprawnościami największe zapotrzebowanie występuje w powiatach: brzeskim, prudnickim i głubczyckim.

9. Na terenie woj. opolskiego funkcjonuje 1 Centrum Usług Społecznych (w Gogolinie), jednak chęć utworzenia CUS wyraziło 17 gmin: Namysłów, Jemielnica, Paczków, Walce, Biała, Dobrzeń Wielki, Nysa, Turawa, Bierawa, Kędzierzyn-Koźle, Skoroszyce, Otmuchów, Polska Cerekiew, Murów, Olesno, Tułowice, Dobrodzień.
10. Zakłady aktywności zawodowej funkcjonują jedynie na terenie 5 powiatów (głubczyckiego, kędzierzyńsko-kozielskiego, kluczborskiego, nyskiego i grodzkiego Miasto Opole). Jednocześnie w tych podmiotach jest zatrudnionych mniej niż 1% osób z niepełnosprawnościami. Z 7 powiatów, w których nie funkcjonują ZAZ-y, biorąc pod uwagę odsetek osób z niepełnosprawnościami, największa potrzeba utworzenia takiej placówki występuje w powiecie prudnickim (w powiecie brzeskim z uwagi na działalność 3 warsztatów terapii zajęciowej, można uznać że potrzeby osób z niepełnosprawnościami są lepiej zabezpieczone). Powyższe oznacza, że taka forma aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami jest ograniczona terytorialnie i instytucjonalnie.
11. W powiecie oleskim brakuje placówki wsparcia dziennego, natomiast najmniejszą liczbą miejsc w placówkach dysponują powiaty: krapkowicki (15) oraz strzelecki (15).
12. Na terenie woj. opolskiego działa 26 rodzinnych domów dziecka w 7 powiatach: brzeski – 4, kędzierzyńsko-kozielski – 6, krapkowicki – 8, nyski – 2, oleski – 2, prudnicki – 2, strzelecki – 2. W pozostałych powiatach nie funkcjonują rodzinne domy dziecka.
13. W 2022 r. liczba dzieci w wieku 14-17 lat umieszczona w pieczy zastępczej wynosiła 621 osób i była prawie 2,5 krotnie większa niż liczba pełnoletniej młodzieży gotowej obecnie do opuszczenia pieczy (253 osób), w związku z czym ważną i pilną kwestią jest tworzenie infrastruktury mieszkaniowej dla wychowanków pieczy zastępczej.
14. Rekomenduje się premiowanie projektów realizowanych w ramach FEO 2021-2027 w powiatach o wysoko deficytowym dostępie do infrastruktury w obszarze związanym z pieczą zastępczą i wsparciem rodzin w kryzysie, tj. w powiatach głubczyckim, kluczborskim, oleskim i strzeleckim.
15. Dostęp do usług ośrodków interwencji kryzysowej jest zapewniony w 7 powiatach (kluczborskim, krapkowickim, namysłowskim, nyskim, opolskim, prudnickim oraz w powiecie grodzkim Miasto Opole), natomiast w pozostałych działają punkty interwencji kryzysowej, które choć świadczą szeroko pojętą pomoc w zakresie

interwencji kryzysowej nie funkcjonują jak ośrodki, czyli np. nie prowadzą wsparcia całodobowo, co nie zabezpiecza w pełni potrzeb rodzin w kryzysie.

16. W związku ze stale rosnącymi potrzebami w zakresie funkcjonowania (zatrudnienie nowej kadry, konieczność przechowywania obszernej dokumentacji adopcyjnej oraz potrzeba utworzenia nowych specjalistycznych gabinetów diagnostycznych) Ośrodka Adopcyjnego w Opolu dotychczasowe zasoby lokalowe przestały być wystarczające. Rozwój infrastruktury w tym zakresie jest niezbędny dla zabezpieczenia podstawowej działalności ośrodka oraz poszerzenia oferty pomocy i podniesienia jakości świadczonych usług.
17. Zachodzi potrzeba tworzenia infrastruktury mieszkaniowej dla przedstawicieli zawodów deficytowych na lokalnym rynku pracy, przybyłych na teren woj. opolskiego z Ukrainy, szczególnie w powiatach, gdzie przebywa największa liczba imigrantów tj.: w powiecie grodzkim Miasto Opole oraz w powiatach opolskim, nyskim i kędzierzyńsko-kozielskim.
18. W woj. opolskim potrzeby mieszkaniowe w zakresie wsparcia środowiskowego osób w kryzysie bezdomności nie są zabezpieczone, brak jest infrastruktury mieszkaniowej (funkcjonuje 1 mieszkanie dla 6 osób w Opolu). Zabezpieczenie potrzeb odbywa się tylko w formie dostępnej bazy noclegowni, schronisk i ogrzewalni czyli form instytucjonalnych.
19. Zachodzi konieczność utworzenia infrastruktury dla osób uzależnionych, ponieważ dotychczasowa funkcjonująca w ramach Wojewódzkiego Ośrodka Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia w Opolu jest niewystarczająca w kontekście stale rosnącego zapotrzebowania na wsparcie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom osób dorosłych, w tym również osób bezdomnych i zagrożonych bezdomnością oraz dzieci i młodzieży z terenu woj. opolskiego.